

Οργανωτικές και διοικητικές αλλαγές στην Εκκλησία της Ελλάδος από το 1938 έως το 1943

Ορθοδοξία / Εκκλησιαστική Ιστορία

Σωτήριος Μυλωνάς, Υποψήφιος Δρ. Θεολογίας

(Προηγούμενη δημοσίευση: <https://www.pemptousia.gr/?p=167174>)

Μετά τον θάνατο του Αρχιεπισκόπου Αθηνών Χρυσόστομου Παπαδόπουλου, στις 22 Οκτωβρίου 1938, στην Εκκλησία σημειώθηκε ένας νέος διχασμός και μια διατάραξη της Κανονικής Τάξεως. Η αιτία, αυτή τη φορά, ήταν η υποτίμηση των Ιερών Κανόνων, εξαιτίας της εκλογής νέου Αρχιεπισκόπου Αθηνών. Οι παράγοντες που έπαιξαν κύριο ρόλο είναι τρεις: α) ο παρεκκλησιαστικός, β) ο πολιτειακός και γ) ο προσωπικός. Όλοι αυτοί συνενώθηκαν για την εξυπηρέτηση ίδιων σκοπών.[\[1\]](#).

Όπως αναφέραμε παραπάνω, μετά τον θάνατο του Αρχιεπισκόπου Αθηνών Χρυσόστομου Παπαδοπούλου τέθηκε επί τάπητος η υποψηφιότητα για τον Αρχιεπισκοπικό θρόνο. Υποψήφιοι ήταν δύο, ο Μητροπολίτης Κορινθίας Δαμασκηνός και ο Μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρύσανθος. Ακολούθησαν εκλογές στις 5 Νοεμβρίου 1938 και η Ιεραρχία εξέλεξε τον πρώτο, ο οποίος έλαβε 31 ψήφους, έναντι 30 του ανθυποψηφίου του. Ο Δαμασκηνός τέλεσε κανονικά τα κεκανονισμένα μηνύματα και η Ιερά Σύνοδος έστειλε το σχετικό έγγραφο στο Υπουργείο Παιδείας για την έκδοση Βασιλικού Διατάγματος, «Περί αναγνώρισεως αυτού ως αρχιεπισκόπου». Η εκλογή έγινε με την παρουσία του Υπουργού Παιδείας Κ. Γεωργακόπουλου, ο οποίος υπέγραψε το σχετικό Πρακτικό της εκλογής[2].

Στη συνέχεια κατατέθηκε από 4 Μητροπολίτες, αίτηση ακυρώσεως του Πρακτικού της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας της Ελλάδος της 5^{ης} Νοεμβρίου, για την εκλογή Αρχιεπισκόπου. Η ακύρωση της εκλογής στηριζόταν στο ότι παράνομα μετείχε στη Σύνοδο ο Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως Ιωάννης Βασιλικός, ο οποίος είχε καταδικαστεί από Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο και είχε εκπέσει του θρόνου λόγω Σιμωνίας, πλεονεξίας και παράβασης του Νόμου 539. Εκτός της έκπτωσης του Θρόνου έπαυσε και η μνημόνευση του ονόματός του[3].

Στη συνέχεια, έγιναν κάποιες αλλαγές: α) Με βάση το Νόμο της 1/11/1938 η Ιερά Σύνοδος κατάρτισε κατάλογο των εκλογέων Μητροπολιτών εις τριπλούν. Αυτός, υπογράφηκε από την Ιερά Σύνοδο και τον Υπουργό Παιδείας. Δυο μέρες πριν τοιχοκολλήθηκαν στο Μητροπολιτικό ναό. β) Στον κατάλογο δεν περιλαμβάνονταν ο έκπτωτος Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως. Η απόφαση ήταν να απομακρυνθεί από τη Μητρόπολη. Διόρισαν τοποτηρητή τον Μητροπολίτη

Ιωαννίνων. Γι' αυτό τον λόγο, δεν ήταν Συνοδικός την τρέχουσα περίοδο. γ) Ο Υπουργός Παιδείας υπέγραψε τον κατάλογο με παράλειψη του Δρυϊνουπόλεως. δ) Δύο μέρες πριν τις εκλογές της 3^{ης} Νοεμβρίου ο Υπουργός έλαβε τον κατάλογο εκλογέων με την απόφαση του εκκλησιαστικού δικαστηρίου που εμπόδιζε την άσκηση των Αρχιερατικών του καθηκόντων και επομένως δεν μπορούσε να μετέχει στην εκλογή. ε) Τη γνωμοδότηση δεν την ανακοίνωσε ο Υπουργός στην Ιερά Σύνοδο. Πλήρη άγνοια είχε και ο Πρόεδρος του Υπουργικού Συμβουλίου περί της συμμετοχής του Δρυϊνουπόλεως στην εκλογή. στ) Με βάση τη γνωμοδότηση ο Υπουργός ειδοποίησε πως είναι ευνόητο ότι ο Δρυϊνουπόλεως μπορούσε να λάβει μέρος στην εκλογή, με άγνοια της Ιεράς Συνόδου και κατά τη διαδικασία να βρεθεί στη δύσκολη θέση ή να αποπέμψει τον Δρυϊνουπόλεως, ως μη συμπεριλαμβανόμενο στον κατάλογο ή από αβρότητα προς ένα συνάδελφο Ιεράρχη να σιωπήσει και να ανεχθεί την παρανομία. Η Ιερά Σύνοδος έπραξε το δεύτερο[4]. Αναφέρεται ότι το Συμβούλιο Επικρατείας εξέτασε το ζήτημα της εκλογής της 5^{ης} Νοεμβρίου του 1938 και εξέφρασε την άποψη ότι η ψήφος του έκπτωτου Δρυϊνουπόλεως ήταν άκυρη. Αν ήταν αμερόληπτος ο Υπουργός και δεν επηρέαζε την εκλογή δια της μεσολάβησής του σε κάποιους εκλέκτορες Ιεράρχες καθώς και στην ολομέλεια του Νομικού Συμβουλίου να γνωματεύσει ότι δικαιούται συμμετοχής στην εκλογή ο υπόδικος Δρυϊνουπόλεως, παρά την διατυπωθείσα γνώμη και απόφαση της Ιεράς Συνόδου στην Η'/1.11.1938 συνεδρία της, δε θα υφίστατο το ανωτέρω ζήτημα.

Η ψήφος του Δρυϊνουπόλεως αποτέλεσε την αφορμή για ακύρωση της εκλογής του Δαμασκηνού, ως αρχιεπισκόπου Αθηνών και την ανάρρηση στο θρόνο του αντιπάλου του μητροπολίτη Τραπεζούντος Χρυσάνθου[5].

(Συνεχίζεται)

[1] Αγγελόπουλου Αθ., *Ιστορία των δομών* ό.π., σ. 57.

[2] Θεοδωρίδη Ιω., *Συμπλοκή* ό.π., σ. 265 κ.ε. Θ.Η.Ε. τ. 4' (1964), στ. 917. Για τον Κορινθίας Δαμασκηνό βλ. Θωμόπουλου Σώζοντος, *Ο Μητροπολίτης Κορινθίας Δαμασκηνός*, Αθήναι 1963. Βενέζης Ηλ., *Αρχιεπίσκοπος Δαμασκηνός. Οι χρόνοι της Δουλείας*, Αθήνα 2008.

[3] Βλ. Βαβούσκου Αν. Κωνσταντίνου, *Μελετήματα οία τε φύλλα Μακεδνός αιγείριοιο*, τ. α' Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών Επιστημονικαί Πραγματεΐαι σειρά Νομική και Οικο-νομική, αρ. 8, Θεσσαλονίκη 2006, σσ 477-478. Παναγόπουλου Θ. Ιωάννου, *Το Αρχι-επι-σκοπικόν ζήτημα «Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις.»* (Πράξεις, κεφ. ε', 29), εκδ. Ν. Στεφανόπουλου, Αθήναι 1946, σσ. 17-20, 23, 26.

[4] Βλ. Βαβούσκου Αν. Κωνσταντίνου, *Μελετήματα* ό.π., σσ. 484-485.

[5] Βλ. Βαβούσκου Αν. Κωνσταντίνου, *Μελετήματα* ό.π., σσ. 488-489.

<http://bit.ly/2vxFDjf>